

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie

LKR.410.004.04.2023

**Pani
Anna Rymaszewska
Dyrektor
XIV Liceum Ogólnokształcące
ul. Chełmońskiego 24
31-322 Kraków**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/021 – Kształcenie dzieci cudzoziemców w polskich szkołach

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	XIV Liceum Ogólnokształcące, ul. Chełmońskiego 24, 31-322 Kraków (XIV LO lub Szkoła).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Anna Rymaszewska, Dyrektor od 1 września 2022 r. (<i>Dyrektor</i>). W okresie od 1 września 2002 r. do 29 sierpnia 2022 r. Dyrektorem była Mariola Reguła. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 5)</p>
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przyjmowanie dzieci cudzoziemców do szkoły. 2. Warunki realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w stosunku do dzieci cudzoziemców. 3. Nadzór pedagogiczny dyrektora szkoły nad zajęciami dla dzieci cudzoziemców.
Okres objęty kontrolą	lata 2020-2023 (do czasu zakończenia kontroli) oraz z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Anna Stochel-Lukasińska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/2/2023 z 28 lutego 2023 r. oraz nr LKR/43/2023 z 8 maja 2023 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-4)</p>

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności²

OCENA OGÓLNA

W XIV LO kwalifikacja uczniów cudzoziemców do oddziałów ogólnodostępnych (w roku szkolnym 2022/2023) oraz do oddziału przygotowawczego (w roku szkolnym 2021/2022) odbywała się na podstawie: dokumentów określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw³ oraz opracowanej przez Szkołę procedury przyjmowania do szkoły uczniów cudzoziemców. Kwalifikacją uczniów do oddziału przygotowawczego zajmowała się powołana przez Dyrektora komisja rekrutacyjna, w skład której wchodziła nauczyciele i pedagodzy szkolni.

Uczniom cudzoziemcom zapewniono właściwe warunki realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, w tym możliwość korzystania z dodatkowych zajęć z języka polskiego jako obcego i zajęć wyrównawczych, zajęć korekcyjno-kompensacyjnych oraz wsparcie pedagoga i psychologa.

Kontrola wykazała nieprawidłowy wymiar zajęć prowadzonych z języka polskiego jako obcego w roku szkolnym 2021/2022. I tak:

- od 18 października 2021 r. do 17 marca 2022 r. zorganizowano zajęcia w wymiarze jednej zamiast dwóch godzin tygodniowo, czym naruszono § 17 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi,
- od 26 kwietnia do 24 czerwca 2022 r. wymiar zajęć wynosił dwie zamiast sześciu godzin tygodniowo dla uczniów pochodzących z Ukrainy, co było niezgodne z § 11a ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy⁴.

Prawidłowo zorganizowano oddział przygotowawczy, zapewniając uczniom właściwą liczbę zajęć edukacyjnych oraz wsparcie w postaci pomocy nauczyciela znającego język ukraiński. W roku szkolnym 2022/2023 również zorganizowano wsparcie asystenta kulturowego władającego językiem ukraińskim. Programy nauczania oraz zasady oceniania dostosowano do potrzeb i możliwości uczniów obcokrajowców. Stwierdzona nieprawidłowość, dotycząca nieprzedłożenia organowi prowadzącemu do zatwierdzenia zmiany w arkuszu organizacji Szkoły na rok szkolny 2021/2022 w związku ze zorganizowaniem oddziału przygotowawczego, miała charakter formalny i nie wpłynęła negatywnie na warunki realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych wobec uczniów z zagranicy.

NIK pozytywnie oceniła sprawowany przez Dyrektora nadzór pedagogiczny nad zajęciami z udziałem dzieci cudzoziemców oraz dostosowanie, w związku z napływem dużej liczby uczniów z Ukrainy, programów profilaktyczno-wychowawczych w zakresie działań skierowanych do tych uczniów.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1283, ze zm., dalej: *rozporządzenie w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi*.

⁴ Dz. U. poz. 645, ze zm., dalej: *rozporządzenie w sprawie kształcenia dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy*.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności⁵

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Przyjmowanie dzieci cudzoziemców do szkoły

1.1. W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 liczba uczniów Szkoły według stanu na 30 września wynosiła odpowiednio 305, 349 oraz 437 uczniów. W ww. latach szkolnych liczba uczniów cudzoziemców wg stanu na 30 września wynosiła odpowiednio siedem (w tym sześcioro z Ukrainy), 11 (w tym dziewięcioro z Ukrainy) oraz 58 (w tym 51 z Ukrainy). W ciągu roku szkolnego 2021/2022 (według stanu na 3 czerwca 2022 r.) ogólna liczba uczniów XIV LO wzrosła do 365, a uczniów cudzoziemców do 37, z czego 19 (w tym 16 uczniów z Ukrainy) realizowało naukę w oddziałach ogólnodostępnych oraz 18 uczniów z Ukrainy w utworzonym w maju 2022 r. oddziale przygotowawczym. W ciągu roku szkolnego 2022/2023 (według stanu na 10 marca 2023 r.) zmniejszyła się ogólna liczba uczniów w Szkole do 409 oraz liczba uczniów cudzoziemców do 41, w tym 34 uczniów pochodziło z Ukrainy.

W poszczególnych latach szkolnych (według stanu na 30 września) liczba cudzoziemców w stosunku do ogólnej liczby uczniów stanowiła odpowiednio 2,3%, 3,2%, oraz 13,3%. Według stanu na 3 czerwca 2022 r. uczniowie cudzoziemcy stanowili ponad 10% ogółu uczniów w Szkole i według stanu na 10 marca 2023 r. – również 10%.

(akta kontroli, str. 9-10)

1.2. Dyrektor przedłożył organowi prowadzącemu arkusze organizacji Szkoły na poszczególne lata szkolne w terminie określonym w § 17 ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli⁶ oraz uzyskał ich zatwierdzenie przez organ prowadzący szkołę, po uzyskaniu opinii organu sprawującego nadzór pedagogiczny⁷.

(akta kontroli, str. 12-43, 45-56)

W roku szkolnym 2020/2021 (według stanu na 30 września 2020 r.) siedmioro uczniów cudzoziemskich (w tym sześcioro z Ukrainy) uczyło się w czterech oddziałach ogólnodostępnych. W Szkole funkcjonowało łącznie 16 oddziałów ogólnodostępnych.

W roku szkolnym 2021/2022 (według stanu na 30 września 2021 r.) 11 uczniów cudzoziemskich (w tym dziewięcioro z Ukrainy) uczęszczało do siedmiu oddziałów ogólnodostępnych. W Szkole funkcjonowało łącznie 16 oddziałów ogólnodostępnych.

W roku szkolnym 2022/2023 (według stanu na 30 września 2022 r.) 58 uczniów cudzoziemskich (w tym 51 z Ukrainy) uczęszczało do 15 oddziałów ogólnodostępnych. W Szkole funkcjonowało łącznie 18 oddziałów ogólnodostępnych.

(akta kontroli, str. 10, 12-34)

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Dz. U. poz. 502, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół.

⁷ Opinie Małopolskiego Kuratorium Oświaty były we wszystkich kontrolowanych latach negatywne: w zakresie arkusza organizacyjnego na rok szkolny 2020/2021 w zakresie braku możliwości jednoznacznego potwierdzenia kwalifikacji nauczyciela zajęć rewalidacyjnych, w zakresie arkusza organizacyjnego na rok szkolny 2021/2022 w zakresie braku możliwości jednoznacznego potwierdzenia kwalifikacji nauczyciela współorganizującego kształcenie specjalne, w zakresie arkusza organizacyjnego na rok szkolny 2022/2023 w zakresie błędnego wskazania godzin informatyki w klasie 1e, w zakresie realizacji zaleceń określonych w orzeczeniu dla jednego z uczniów (błędnie wpisano „Zajęcia z nauczycielem logopeda” zamiast „Rewalidacja indywidualna (z logopeda)”.

1.3. W maju 2020 r. w Szkole opracowane zostały wewnętrzne procedury przyjmowania uczniów obcokrajowców. Określono w nich, że w celu przyjęcia do Szkoły należało złożyć:

- podanie do dyrektora o przyjęcie ucznia,
- świadectwo, zaświadczenie lub inny dokument stwierdzający ukończenie szkoły lub kolejnego etapu edukacji za granicą,
- świadectwo, zaświadczenie lub inny dokument wydany przez szkołę za granicą, potwierdzający uczęszczanie ucznia przybywającego z zagranicy do szkoły i wskazujący klasę lub etap edukacji, który uczeń ukończył w szkole za granicą oraz dokument potwierdzający sumę lat nauki szkolnej ucznia lub pisemne oświadczenie dotyczące sumy lat nauki szkolnej ucznia, złożone przez rodzica lub pełnoletniego ucznia, jeżeli ustalenie sumy lat nauki szkolnej nie jest możliwe na podstawie świadectwa, zaświadczenia lub innego dokumentu.

Dokumenty załączone do podania powinny być przetłumaczone przez tłumacza na język polski. Przyjęcie ucznia do odpowiedniej klasy powinno zostać poprzedzone analizą przedłożonych dokumentów oraz sytuacji konkretnego ucznia. Na podstawie przepisów rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi dyrektor szkoły, przyjmując obcokrajowca do szkoły, może kierować się nie tylko przedłożonymi dokumentami, ale też uwzględniać jego indywidualne potrzeby edukacyjne i możliwości psychofizyczne. Istotną do podjęcia decyzji o przyjęciu ucznia do konkretnej klasy jest także opinia rodziców ucznia oraz jego wiek.

Osoby niebędące obywatelami polskimi, podlegające obowiązkowi nauki, które nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, miały prawo do dodatkowej bezpłatnej nauki języka polskiego.

(akta kontroli, str. 57-60)

1.4. Analiza dokumentacji dotyczącej przyjęcia w roku szkolnym 2022/2023 do Szkoły 15 uczniów cudzoziemców⁸ wykazała, iż wszyscy uczniowie zostali przyjęci w oparciu o złożoną w szkole dokumentację: wniosek o przyjęcie do szkoły do konkretnego oddziału sporządzony w języku polskim i ukraińskim, świadectwo/zaświadczenie stwierdzające ukończenie szkoły lub kolejnego etapu edukacji za granicą lub pisemne oświadczenie dotyczące sumy lat nauki szkolnej ucznia, złożone przez rodzica ucznia lub inną osobę sprawującą opiekę nad uczniem.

W przypadku ośmiorga spośród ww. 15 uczniów załączona dokumentacja nie była przetłumaczona na język polski.

(akta kontroli, str. 61-63)

Wicedyrektor Szkoły wyjaśniła, że przy przyjmowaniu uczniów z Ukrainy przestrzegano wydanych przez Ministra Edukacji i Nauki 25 lutego 2022 r. „Zasad przyjmowania cudzoziemców do polskich szkół”, z których wynikało, że nie było konieczności tłumaczenia dokumentów składanych w procesie rekrutacji przez tłumacza przysięgłego na język polski.

(akta kontroli, str. 527, 531, 545-547)

W celu przeprowadzenia rekrutacji na rok szkolny 2022/2023 została powołana komisja rekrutacyjna⁹. W jej składzie znaleźli się nauczyciele i pedagodzy szkolni. Komisja kwalifikowała również uczniów do utworzonego w maju 2022 r. oddziału przygotowawczego.

(akta kontroli, str. 106-118, 527-528, 530)

⁸ Uczniowie cudzoziemcy, którzy nie uczęszczali do szkoły polskiej we wcześniejszych latach szkolnych lub uczęszczali do oddziału przygotowawczego – wszyscy uczniowie pochodzili z Ukrainy.

⁹ W dokumentacji Szkoły brak było zarządzenia w sprawie powołania komisji rekrutacyjnej, fakt powołania tej komisji został natomiast potwierdzony w protokole z zebrania Rady Pedagogicznej z dnia 10 lutego 2022 r. oraz oświadczeniami osób pracujących w komisji.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie proces przyjmowania uczniów cudzoziemców do XIV LO. W Szkole opracowano wewnętrzne procedury w zakresie przyjmowania uczniów cudzoziemców. Powołana komisja rekrutacyjna przyjmowała uczniów na podstawie wniosków o przyjęcie sporządzonych w języku polskim i ukraińskim oraz świadectw potwierdzających ukończenie określonego etapu nauczania na Ukrainie lub informacji o sumie lat nauki szkolnej ucznia za granicą.

OBSZAR

2. Warunki realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w stosunku do dzieci cudzoziemców

2.1. W ciągu roku szkolnego 2021/2022 do Szkoły zostało przyjętych łącznie 39 uczniów z Ukrainy, z tego 20 do oddziałów ogólnodostępnych i 19 do oddziału przygotowawczego funkcjonującego od 13 maja do 24 czerwca 2022 r. Dane identyfikacyjne wszystkich ww. 39 uczniów zostały wprowadzone do Systemu Informacji Oświatowej (SIO) w terminie zgodnym z art. 30 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej¹⁰. Brak było natomiast możliwości wygenerowania z SIO dat wyrejestrowania uczniów, którzy zaprzestali nauki w Szkole. W SIO dostępna była informacja, w jakim okresie uczniowie ci uczęszczali do szkoły.

(akta kontroli, str. 140-181)

W SIO w danych dziedzinowych dotyczących roku szkolnego 2021/2022 wykazani byli uczniowie korzystający z dodatkowych zajęć języka polskiego jako obcego, uczęszczający do oddziałów ogólnodostępnych (wskazane były daty rozpoczęcia i zakończenia udziału w zajęciach).

(akta kontroli, str. 600-605)

Do arkusza organizacji Szkoły na rok szkolny 2021/2022 w zakresie spraw dotyczących kształcenia uczniów cudzoziemców wprowadzono dwie zmiany:

- aneksem nr 7 z 13 marca 2022 r. w związku ze zorganizowaniem zajęć języka polskiego dla cudzoziemców – uchodźców z Ukrainy w wymiarze 2 godzin/tygodniowo,
- aneksem nr 11 z 5 maja 2022 r. w związku ze zorganizowaniem zajęć wyrównawczych dla uczniów uchodźców z Ukrainy.

(akta kontroli, str. 26-27, 596-599)

Do ww. arkusza organizacji nie wprowadzono zmiany dotyczącej zorganizowania oddziału przygotowawczego, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli, str. 527-532, 589)

2.2. Wydatki na kształcenie dzieci cudzoziemców wyniosły:

- w 2020 r. 9,1 tys. zł: 1,4 tys. zł na prowadzenie zajęć dodatkowych z języka polskiego i 7,7 tys. zł na prowadzenie dodatkowych zajęć wyrównawczych z przedmiotów obowiązkowych,
- w 2021 r. 1,7 tys. zł: 1,0 tys. zł na prowadzenie zajęć dodatkowych z języka polskiego i 0,7 tys. zł na prowadzenie dodatkowych zajęć wyrównawczych,

¹⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 2597, ze zm.

- w 2022 r. 22,2 tys. zł: 1,8 tys. zł na prowadzenie zajęć dodatkowych z języka polskiego, 7,2 tys. zł na prowadzenie dodatkowych zajęć wyrównawczych i 13,2 tys. zł na prowadzenie zajęć edukacyjnych w oddziale przygotowawczym. Ponadto wydatkowano 5,8 tys. zł na wynagrodzenie administracji i obsługi oraz 312,3 tys. zł na zakup wyposażenia na potrzeby oddziału przygotowawczego, remonty i opłaty za media.

Na 2023 r. zaplanowano wydatki w wysokości 3,6 tys. zł na prowadzenie dodatkowych zajęć z języka polskiego, 23,3 tys. zł na prowadzenie dodatkowych zajęć wyrównawczych oraz 69,1 tys. zł na zakup wyposażenia, m.in. niszczarki, rzutnika, tablicy, listwy do ładowania tabletów, ławek i krzeseł oraz szafy.

(akta kontroli, str. 182)

2.3. Z kwestionariuszy wypełnionych przez nauczycieli języka polskiego, matematyki, historii, biologii i geografii (łącznie 15 nauczycieli) wynikało, iż wszyscy nauczyciele przeprowadzali wstępną diagnozę poziomu wiedzy i umiejętności uczniów cudzoziemców rozpoczynających naukę w oddziale, z tego:

- dziewięciu nauczycieli przeprowadzało taką diagnozę zawsze, kiedy rozpoczynali pracę z nowym uczniem,
- siedmiu tylko na początku roku szkolnego albo etapu edukacyjnego,
- ośmiu, gdy uznali, że jest taka potrzeba.

Wszyscy nauczyciele realizowali podstawę programową z zastosowaniem programu nauczania z wydawnictwa: 14 z nich samodzielnie opracowało dostosowanie programu do potrzeb uczniów cudzoziemców, a jeden skorzystał z programu, który już był dostosowany. Dostosowania dotyczyły: w 15 przypadkach metod, form pracy z uczniem lub organizowania nauczania, w 14 przypadkach sposobu oceniania i w czterech przypadkach treści edukacyjnych. Dostosowania polegały m.in. na: korzystaniu z dodatkowych pomocy (np. słowników, internetu) podczas pracy (w 14 przypadkach), różnicowaniu stopnia trudności zadań oraz sposobu oceniania (w 13 przypadkach), zastosowaniu określonej metody pracy z uczniami (w 11 przypadkach) oraz na dostosowaniu liczby zadań do wykonania w określonym czasie lub wydłużeniu czasu pracy, a także pracy z pomocą nauczyciela/asystenta/kolegów podczas zajęć (w 10 przypadkach). Dostosowania zostały wprowadzone w 11 przypadkach na podstawie przeprowadzonej przez nauczyciela diagnozy wiedzy i umiejętności ucznia, w 10 przypadkach na polecenie dyrektora szkoły, w sześciu przypadkach na podstawie przeprowadzonego przez pedagoga lub psychologa rozpoznania indywidualnych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych ucznia cudzoziemskiego, w sześciu przypadkach na podstawie ogólnych wskazówek metodycznych związanych z pracą z cudzoziemcami.

(akta kontroli, str. 183-212)

2.4. Dyrektor wystąpił do organu prowadzącego szkołę o zgodę na utworzenie oddziału przygotowawczego w roku szkolnym 2021/2022 w dniu 12 kwietnia 2022 r. i w tym dniu taką zgodę otrzymał. Jednocześnie otrzymał zgodę na zatrudnienie pomocy nauczyciela władającej językiem ukraińskim na 0,5 etatu.

(akta kontroli, str. 549-553)

Rekrutacja uczniów cudzoziemców do oddziału przygotowawczego przeprowadzana była przez komisję rekrutacyjną powołaną przez Dyrektora, w skład której wchodził nauczyciele i nauczyciele specjaliści (pedagodzy szkolni). Wicedyrektor Szkoły wyjaśniła, iż przeprowadzone były rozmowy z kandydatami i ich rodzicami, czego dowodem były informacje od nauczycieli specjalistów, którzy bezpośrednio brali udział w rozmowach.

(akta kontroli, str. 527-532, 549-553)

Analiza dokumentacji dotyczącej przyjęcia wszystkich 19 uczniów do oddziału przygotowawczego wykazała, iż uczniowie ci zostali zakwalifikowani do oddziału na podstawie wniosku o przyjęcie do oddziału (w języku polskim i ukraińskim) oraz oświadczeń złożonych przez rodziców bądź opiekunów potwierdzających ukończenie określonej liczby lat nauki w szkole w Ukrainie.

(akta kontroli, str. 261-330)

Spośród 18 uczniów oddziału przygotowawczego (wg stanu na 3 czerwca 2022 r.) 17 brało udział w zajęciach, w tym języka polskiego realizowanego w oparciu o ramowy program nauczania języka polskiego dla cudzoziemców, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹¹. Zajęcia były prowadzone według autorskiego programu opracowanego przez nauczyciela Szkoły specjalnie dla oddziału przygotowawczego.

(akta kontroli, str. 9-10, 549-552, 579-588)

W okresie prowadzenia zajęć dydaktyczno-wychowawczych w oddziale przygotowawczym (od 13 maja do 24 czerwca 2022 r.) Szkoła zatrudniła asystenta kulturowego – pomoc nauczyciela, na podstawie umowy o pracę. Praca ta polegała głównie na tłumaczeniu zagadnień omawianych na lekcji uczniom ukraińskim.

(akta kontroli, str. 412-414, 416)

W roku szkolnym 2021/2022 w oddziale przygotowawczym na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych przeznaczono 26 godzin tygodniowo, co było zgodne z § 16 ust. 5 pkt 4 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi. Nauka języka polskiego jako obcego w tym oddziale była prowadzona w wymiarze 7 godzin tygodniowo, tj. zgodnie z § 16 ust. 9 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi. Liczba uczniów w oddziale nie przekraczała 25, co było zgodne z § 16 ust. 2 cyt. rozporządzenia.

(akta kontroli, str. 261-368)

2.5. W kontrolowanych latach szkolnych nie wystąpiły przypadki skracania lub wydłużania uczniom nauki w oddziale przygotowawczym.

(akta kontroli str. 331-368)

2.6. Rada Pedagogiczna na podstawie § 6b ust. 1 rozporządzenia w sprawie kształcenia dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy podjęła uchwałę o nieklasyfikowaniu uczniów uczęszczających w roku szkolnym 2021/2022 do oddziału przygotowawczego. Uczniom tym wystawione zostały zaświadczenia potwierdzające uczęszczanie do oddziału. Zaświadczenia zawierały m.in. informację o zajęciach edukacyjnych, w których brali udział uczniowie (z podaniem liczby godzin tygodniowo), oraz o nabytych przez nich umiejętnościach i spełniały wymogi § 6b ust. 2 rozporządzenia w sprawie kształcenia dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy. Zaświadczenia wystawiono 17 uczniom na 19 przyjętych do oddziału. Dwoje uczniów przyjętych do oddziału nie brało udziału w zajęciach.

(akta kontroli, str. 44, 330-368)

2.7. Na rok szkolny 2020/2021 opracowano w Szkole Program zajęć języka polskiego jako obcego z grupą uczniów z Ukrainy na poziomie B1/B2. Na rok szkolny 2021/2022 opracowano program nauczania języka polskiego jako obcego na poziomie A2/B1.

(akta kontroli, str. 369-379)

Na rok szkolny 2022/2023 opracowano w XIV LO Program nauczania języka polskiego jako obcego, skierowany do uczniów cudzoziemców posiadających znajomość języka polskiego na poziomie A1, A2, B1.

---

¹¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 901, ze zm.

Celami ogólnymi programu były:

- 1) przygotowanie uczniów do uczestnictwa w życiu społecznym m.in. poprzez osiągnięcie językowej kompetencji komunikacyjnej w zakresie języka polskiego jako obcego, integrację z polskimi uczniami, motywowanie do nauki języka, poznawania polskiej kultury i realiów życia w Polsce, włączanie doświadczeń własnej tożsamości kulturowej i narodowej w nowy proces edukacyjny,
- 2) kształtowanie umiejętności samodzielnego korzystania z różnych źródeł wiedzy o Polsce.

Cele szczegółowe były związane z rozwijaniem sprawności językowych: słuchania, mówienia, czytania i pisanie.

(akta kontroli, str. 380-383)

W roku szkolnym 2020/2021 (według stanu na 3 października 2020 r.)¹² do Szkoły uczęszczało ośmioro uczniów cudzoziemców, z czego troje pochodzących z Ukrainy wpisanych było na zajęcia języka polskiego jako obcego w wymiarze 2 godzin lekcyjnych tygodniowo. Dwie uczennice systematycznie brały udział w zajęciach, natomiast jeden uczeń wziął udział tylko w trzech godzinach zajęć (uczeń w połowie roku szkolnego wrócił do Ukrainy).

W roku szkolnym 2021/2022 do Szkoły (według stanu na 30 września) uczęszczało 11 cudzoziemców. Zajęcia z nauki języka polskiego jako obcego rozpoczęły się 18 października 2021 r., początkowo brał w nich udział jeden uczeń, a według stanu na 10 listopada 2021 r. troje uczniów w wymiarze 1 godziny tygodniowo. Od 17 marca 2022 r. zwiększono wymiar nauki do 2 godzin tygodniowo. W ciągu roku szkolnego liczba cudzoziemców wzrosła do 37 (według stanu na 3 czerwca 2022 r.)¹³, z czego 19 uczęszczało do oddziałów ogólnodostępnych. W przypadku 11 uczniów (w tym 10 z Ukrainy) rodzice wyrazili zgodę na ich udział w zajęciach języka polskiego jako obcego w wymiarze 2 godzin tygodniowo. Zagadnienia te opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W roku szkolnym 2022/2023 do Szkoły według stanu na 10 marca 2023 r. uczęszczało 41 cudzoziemców, z czego 20 uczniów (w tym 18 z Ukrainy) brało udział w zajęciach języka polskiego jako obcego w wymiarze 6 godzin tygodniowo w podziale na dwie grupy, zgodnie z § 11a ust. 1 rozporządzenia w sprawie kształcenia dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy

W każdym roku szkolnym dokonywano oceny efektywności prowadzonych zajęć z języka polskiego jako obcego.

(akta kontroli, str. 9-10, 384-404, 472-509)

2.8. W roku szkolnym 2020/2021 uczniom cudzoziemcom zorganizowano zajęcia wyrównawcze z języka polskiego i matematyki w wymiarze 1 godziny tygodniowo¹⁴. Nie udzielano pomocy psychologiczno-pedagogicznej w pozostałych formach określonych w § 6 ust. 2 pkt 1-9 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach¹⁵.

W roku szkolnym 2021/2022 z pomocy psychologiczno-pedagogicznej skorzystało 36 uczniów cudzoziemców: ośmioro brało udział w zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych, jeden w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne, dwoje w zajęciach związanych z wyborem

¹² Stan na dzień, w którym w roku szkolnym 2020/2021 do Szkoły uczęszczała największa liczba uczniów cudzoziemców.

¹³ Stan na dzień, w którym w roku szkolnym 2021/2022 do Szkoły uczęszczała największa liczba uczniów cudzoziemców.

¹⁴ W zajęciach brało udział pięcioro uczniów cudzoziemców.

¹⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1280, ze zm.

kierunku kształcenia i zawodu, troje w zajęciach rozwijających uzdolnienia, a 22 w poradach i konsultacjach z pedagogiem szkolnym.

W roku szkolnym 2022/2023 (do 12 maja 2023 r.) 31 uczniów cudzoziemców skorzystało z różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej: sześćo brało udział w zajęciach rozwijających uzdolnienia, troje w zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych, dwoje w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych (jeden w zajęciach o charakterze terapeutycznym, a jeden w zajęciach rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne), czworo w zajęciach związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, czworo w warsztatach i 12 w poradach i konsultacjach z pedagogiem szkolnym.

(akta kontroli, str. 11, 384-385, 510-526, 735)

Szczegółowemu badaniu poddano dokumentację 20 uczniów cudzoziemców przyjętych do Szkoły w roku szkolnym 2022/2023. W przypadku każdego z ww. uczniów przeprowadzono po I semestrze nauki diagnozę w zakresie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych. Diagnoza obejmowała ocenę funkcjonowania ucznia w danych obszarach wraz ze wskazaniem uwag, wniosków i zaleceń do dalszej pracy z uczniem. Ocena dotyczyła następujących obszarów:

1. mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia ucznia,
2. potrzeby w obszarze edukacyjnym (postępy w nauce, umiejętności szkolne),
3. umiejętności językowe i komunikacyjne,
4. funkcjonowanie społeczne (relacje, funkcjonowanie w grupie, szkole, postawa, przestrzeganie zasad, współpraca w grupie),
5. funkcjonowanie emocjonalno-poznawcze (radzenie sobie z emocjami, motywacja, uwaga, pamięć, etc.),
6. formy, sposoby i okres udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej (konsultacje, porady, warsztaty, zajęcia wyrównawcze, dod. j. polski, wsparcie pedagoga, psychologa, etc.),
7. stan zdrowia (psychicznego, fizycznego, dok. medyczna).

Spośród 20 uczniów 16 zaproponowano dodatkowe zajęcia z języka polskiego jako obcego w wymiarze 6 godzin tygodniowo, czworo uczniów ze względu na bardzo dobrą znajomość języka polskiego nie wymagało takiego wsparcia. W przypadku 11 uczniów rodzice wyrazili zgodę na udział dzieci w dodatkowych zajęciach z języka polskiego, w pięciu przypadkach takiej zgody nie wyrazili. Spośród 11 uczniów, w przypadku których rodzice wyrazili zgodę na udział w zajęciach języka polskiego jako obcego, pięcioro nie korzystało z zajęć, mimo informacji kierowanych do rodziców w tym zakresie. Ponadto jednemu z uczniów zapewniono zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z matematyki, ale nie korzystał z nich regularnie, jedna uczennica korzystała z zajęć terapeutycznych z psychologiem szkolnym.

(akta kontroli, str. 405-408, 510-526)

Z kwestionariuszy przeprowadzonych wśród 15 wychowawców klas, do których uczęszczali uczniowie cudzoziemscy, wynikało że:

- wszyscy uczniowie cudzoziemscy w klasie objęci byli pomocą psychologiczno-pedagogiczną – według 10 wychowawców,
- większość uczniów cudzoziemców w klasie objęta była pomocą psychologiczno-pedagogiczną – według dwojga wychowawców,
- niektórzy uczniowie cudzoziemcy, gdy zachodziła taka potrzeba, byli obejmowani pomocą psychologiczno-pedagogiczną – według dwojga wychowawców.

13 wychowawców stwierdziło, iż u wszystkich uczniów cudzoziemców rozpoznano indywidualne potrzeby edukacyjne i rozwojowe, a wg dwojga wychowawców nie przeprowadzono takiej diagnozy. Według wychowawców klas uczniowie cudzoziemcy korzystali z różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej: w 14 przypadkach

z porad i konsultacji, w ośmiu przypadkach z warsztatów, w siedmiu przypadkach z zajęć języka polskiego jako obcego, ponadto z zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia lub zawodu, zajęć rozwijających umiejętności uczenia, zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, zajęć specjalistycznych.

(akta kontroli, str. 213-242)

2.9. Nauczyciele poszczególnych przedmiotów (w tym: języka polskiego, matematyki, historii, biologii i geografii) opracowali wewnętrzne zasady oceniania dla uczniów cudzoziemców. W zasadach tych wskazano m.in., że:

- zagadnienia należy dostosować do znajomości języka polskiego przez ucznia,
- w wypowiedziach pisemnych oceniać komunikatywność (dopuszczać występowanie błędów językowych),
- akceptować każdą prawidłową odpowiedź ucznia, każdą formę wypowiedzi świadczącą o zrozumieniu zagadnienia (nawet jednowyrazową, nie do końca poprawną gramatycznie),
- stosować język instrukcji – krótkie, jasne, proste komunikaty, krótkie pytania,
- pozwolić uczniowi na zadawanie pytań pomocniczych, pozwalając na korzystanie w tym celu ze słownika czy tłumacza elektronicznego,
- oceniać te elementy, które możliwe są do oceny ze względu na poziom ucznia i podstawę programową w kraju, w którym uczył się dotychczas.

(akta kontroli, str. 606-677)

2.10. W roku szkolnym 2020/2021 jeden uczeń cudzoziemiec został zgłoszony do egzaminu zewnętrznego. W roku szkolnym 2021/2022 nie był zgłoszony żaden cudzoziemiec. W roku szkolnym 2022/2023 do egzaminów zewnętrznych zostało zgłoszonych troje uczniów cudzoziemców, w tym dwoje z Ukrainy (bez dostosowania warunków lub form zdawania egzaminów). Uczniowie ci podeszli do egzaminu.

(akta kontroli, str. 409-411)

2.11. Wicedyrektor Szkoły podała, że z informacji uzyskanej od byłej dyrektor Szkoły wynikało, iż nie zaistniała konieczność organizacji zajęć nauki języka i kultury kraju pochodzenia uczniów, uczęszczających do XIV LO, przy współpracy z placówkami dyplomatycznymi.

(akta kontroli, str. 549-552)

2.12. W poszczególnych latach szkolnych do Szkoły uczęszczali uczniowie cudzoziemscy z następujących krajów:

- w roku szkolnym 2020/2021 sześcioro uczniów z Ukrainy, jeden uczeń z Japonii,
- w roku szkolnym 2021/2022 (według stanu na 3 czerwca 2022 r.) 34 uczniów z Ukrainy, po jednym uczniu z Japonii, Białorusi i Azerbejdżanu,
- w roku szkolnym 2022/2023 (według stanu na 10 marca 2023 r.) 34 uczniów z Ukrainy, dwoje z Białorusi oraz po jednym uczniu z Rosji, Węgier, Azerbejdżanu, Mołdawii i Japonii.

(akta kontroli, str. 510-526)

W kontrolowanych latach szkolnych, do 13 maja 2022 r., w Szkole nie zatrudniano osoby w charakterze pomocy nauczyciela ze znajomością języka kraju pochodzenia uczniów cudzoziemców. Taką osobę ze znajomością języka ukraińskiego zatrudniono w okresie funkcjonowania oddziału przygotowawczego (od 13 maja do 24 czerwca 2022 r.)

(akta kontroli, str. 412-413)

W dniu 2 listopada 2022 r. XIV LO zawarło porozumienie z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli Stowarzyszeniem „Wspólnota Polska” w zakresie wykonywania przez Stowarzyszenie nieodpłatnej usługi asystenta kulturowego dla Szkoły polegającej

m.in. na: tłumaczeniu dokumentów, tłumaczeniu symultanicznym rozmów i pracy asystenta z uczniem cudzoziemskim.

(akta kontroli, str. 414-416)

Wicedyrektor Szkoły wyjaśniła, iż poza uczniami z Ukrainy uczniowie cudzoziemscy z innych krajów zostali przyjęci do XIV LO ze znajomością języka polskiego, tym samym nie było konieczności zatrudnienia asystentów kulturowych ze znajomością innych języków niż ukraiński.

(akta kontroli, str. 527-532)

2.13. W kontrolowanym okresie jeden nauczyciel złożył wniosek o dofinansowanie studiów podyplomowych związanych z kształceniem dzieci cudzoziemców – „Dydaktyka języka polskiego jako obcego” (koszt 3000 zł – 3 semestry od października 2021 r. do września 2022 r.).¹⁶

(akta kontroli str. 549-552, 559-561)

Ze sprawozdań z wykonania planów i wydatków na szkolenia¹⁷ za lata 2020-2023 wynikało, że: w 2020 r. plan wynosił 700,00 zł, wykonanie 700,00 zł; w 2021 r. plan – 500,00 zł, wykonanie – 460,00 zł; w 2022 r. plan – 600,00 zł, wykonanie – 600,00 zł. Na 2023 r. zaplanowano na szkolenia kwotę 700 zł, na dzień 31 marca 2023 r. wykonanie wyniosło 250 zł.

(akta kontroli, str. 549-552, 562-576, 589-594)

Nauczyciele i pedagodzy szkolni brali udział w bezpłatnych szkoleniach online: „System edukacji w Ukrainie”, „Nauczanie dzieci i młodzieży posługujących się językami rosyjskim i ukraińskim”, „Dziecko i rodzina wobec wojny” („Interwencja kryzysowa w momencie konfliktu zbrojnego” i „Interwencja kryzysowa wobec osób funkcjonujących w traumie”), „Atak na Ukrainę. Jak wspierać uczniów, budować relacje w klasach wielokulturowych oraz zapobiegać dyskryminacji” i „Wielokulturowość w polskiej szkole – praca z dziećmi z doświadczeniem migracyjnym”, „Zadania związane z obecnością dzieci i uczniów z Ukrainy w placówkach oświatowych”). W roku szkolnym 2021/2022 na posiedzeniach Rady Pedagogicznej zorganizowano dwa szkolenia w zakresie podstaw prawnych funkcjonowania oddziału przygotowawczego¹⁸.

(akta kontroli, str. 417-466)

Z kwestionariuszy wypełnionych przez pedagogów, psychologów oraz sześciu nauczycieli w kwestii organizacji doskonalenia zawodowego w zakresie pracy z uczniami cudzoziemcami (łącznie dziewięć osób) wynikało, że nie widzą oni potrzeby szkoleń w zakresie pracy z dziećmi cudzoziemskimi. W roku szkolnym 2022/2023 10 nauczycieli i nauczycieli specjalistów deklarowało, że nie brało udziału w tego typu szkoleniach, a Szkoła nie organizowała szkoleń w tym zakresie. W dwóch przypadkach nauczyciele deklarowali, że brali udział w szkoleniach. W roku szkolnym 2021/2022 trzy osoby wzięły udział w szkoleniach dotyczących uczniów cudzoziemskich z własnej inicjatywy. Były to szkolenia online i webinaria oraz w jednym przypadku studia podyplomowe. W pracy z uczniami cudzoziemcami nauczyciele i nauczyciele specjaliści korzystali z pomocy dydaktycznych, ale organizowali je samodzielnie.

(akta kontroli, str. 243-260)

¹⁶ Dyrektor pozytywnie zaopiniował wniosek. Dofinansowanie realizowane było przez organ prowadzący Szkołę.

¹⁷ Dział 801, rozdział 80120, § 4700.

¹⁸ W szkoleniach wzięli udział wszyscy nauczyciele obecni na zebraniu Rady Pedagogicznej, łącznie 29 osób.

2.14. Ze sprawozdań Rb-28S¹⁹ (na dzień 31 grudnia) wynikało, że w Szkole na wydatki dotyczące zakupu pomocy dydaktycznych i materiałów edukacyjnych:

- w 2020 r. zaplanowano i wydatkowano 14 000 zł²⁰,
- w 2021 r. zaplanowano i wydatkowano 52 500 zł²¹,
- w 2022 r. zaplanowano i wydatkowano 175 959 zł²².

Na 2023 r. zaplanowano w dziale 801, rozdziale 80120, §§ 4350 i 4353 środki w wysokości 80 000 zł²³. Dodatkowo w maju 2023 r. Szkoła zawnioskowała do organu prowadzącego o zwiększenie planu wydatków w § 4350 o 50 000 zł.

W ramach pomocy dydaktycznych zakupiono m.in. sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem, projektory, stoliki i krzesła szkolne, szafki dla uczniów, sprzęt sportowy, książki i słowniki do biblioteki

(akta kontroli, str. 549-552, 562-577, 743-746)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W roku szkolnym 2021/2022 w okresie od 18 października 2021 r. do 16 marca 2022 r. zajęcia z języka polskiego jako obcego realizowane były w niższym wymiarze godzin niż określony w § 17 ust. 2 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, tj. 1 godziny zamiast 2 godzin tygodniowo.

(akta kontroli, str. 384-395, 472-509)

Za organizację zajęć w roku szkolnym 2021/2022 odpowiedzialna była poprzednia Dyrektor Szkoły. Wicedyrektor Szkoły wyjaśniła, iż pracująca w tym okresie pedagog szkolna oświadczyła, że chęć udziału w dodatkowych zajęciach języka polskiego jako obcego wyraziło tylko troje uczniów. Wszyscy uczniowie ukończyli szkołę podstawową w polskim systemie edukacji, jak również przystąpili do egzaminu ósmoklasisty osiągając wysokie wyniki z języka polskiego. Uczniowie ci posługiwali się w dobrym stopniu językiem polskim, jedyne ich trudności były związane z gramatyką. W związku z powyższym rodzice wyrazili chęć udziału ich dzieci w zajęciach w wymiarze 1 godziny lekcyjnej tygodniowo.

(akta kontroli, str. 529-532, 548)

2. W okresie od 26 kwietnia do 24 czerwca 2022 r. uczniom z Ukrainy zorganizowano zajęcia z języka polskiego jako obcego w wymiarze 2 zamiast 6 godzin lekcyjnych tygodniowo, co było niezgodne z § 11a ust. 1 rozporządzenia w sprawie kształcenia dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy.

(akta kontroli, str. 384-395, 472-509)

Nauczyciel prowadzący zajęcia z języka polskiego jako obcego w II semestrze roku szkolnego 2021/2022 oświadczył, że otrzymał od ówczesnego dyrektora Szkoły propozycję zwiększenia liczby godzin do 6 tygodniowo. Z związku z faktem, że uczniowie byli podzieleni na dwie grupy, oznaczało to dodatkowe 8 godzin pracy. Z powodu nadmiaru obowiązków szkolnych oraz dużej ilości zajęć lekcyjnych (ponad 1,5 etatu) nauczyciel poinformował dyrektora, że nie jest w stanie realizować zajęć w zwiększonej ilości godzin.

(akta kontroli, str. 529-532, 589, 595)

¹⁹ Sprawozdanie z wykonania planu wydatków budżetowych samorządowej jednostki budżetowej.

²⁰ Dział 801, rozdział 80195, § 4240.

²¹ Dział 801, rozdział 80195, § 4240.

²² Dział 801, rozdział 80120, §§ 4350, 4353 (częściowo).

²³ Środki zaklasyfikowane w dziale 801, rozdziale 80120, §§ 4350 4353 nie dotyczyły tylko zakupów pomocy dydaktycznych.

3. Po uzyskaniu zgody na utworzenie oddziału przygotowawczego nie wprowadzono do arkusza organizacji Szkoły na rok szkolny 2021/2022 stosownej zmiany w formie aneksu i nie uzyskano zatwierdzenia tej zmiany przez organ prowadzący, co było niezgodne z § 17 ust. 12 rozporządzenia w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół.

(akta kontroli, str. 527-532, 589)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że brak było *takiej możliwości w systemie PABS (w tym błędne naliczenie godzin wynagradzania pracowników realizujących zadania w oddziale przygotowawczym)*.

(akta kontroli, str. 589)

OCENA CZĄSTKOWA

W roku szkolnym 2021/2022 Szkoła zorganizowała oddział przygotowawczy dla uczniów uchodźców z Ukrainy. Kwalifikacja do tego oddziału została przeprowadzona prawidłowo przez komisję rekrutacyjną powołaną przez Dyrektora. Na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych w oddziale przygotowawczym, w tym zajęć języka polskiego jako obcego, przeznaczono wymaganą liczbę godzin, tj. odpowiednio 26 i 7 godzin tygodniowo. W oddziale przygotowawczym realizowano program nauczania języka polskiego opracowany na podstawie ramowego programu kursów dla cudzoziemców. Liczba uczniów w tym oddziale nie przekroczyła 25. W ramach nauki w oddziale przygotowawczym uczniowie korzystali z wsparcia asystenta kulturowego władającego językiem ukraińskim. Żaden z uczniów tego oddziału nie podlegał klasyfikacji rocznej. Wszyscy otrzymali zaświadczenia, potwierdzające udział w zajęciach. Stwierdzona nieprawidłowość, dotycząca niewprowadzenia do arkusza organizacji Szkoły na rok szkolny 2021/2022 zmiany w zakresie zorganizowania oddziału przygotowawczego, miała charakter formalny i nie wpłynęła negatywnie na realizację zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w stosunku do dzieci cudzoziemców.

Dla uczniów cudzoziemców uczęszczających do oddziałów ogólnodostępnych w kontrolowanym okresie organizowano dodatkowe zajęcia z języka polskiego jako obcego. Nieprawidłowy był jednak wymiar godzin tych zajęć w okresie od października 2021 r. do marca 2022 r. – 1 zamiast 2 godzin tygodniowo oraz od kwietnia do czerwca 2022 r. – 2 zamiast 6 godzin tygodniowo dla uczniów z Ukrainy.

Uczniom cudzoziemcom zapewniono właściwą pomoc psychologiczno-pedagogiczną. Pedagog szkolny rozpoznawał indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne i środowiskowe uczniów cudzoziemców.

Nauczyciele poszczególnych przedmiotów opracowali wewnątrzszkolne przedmiotowe zasady oceniania, przeprowadzali diagnozę i dostosowali programy nauczania do potrzeb i możliwości uczniów cudzoziemców. Zakupiono pomoce naukowe i dydaktyczne do pracy z tymi uczniami.

OBSZAR

3. Nadzór pedagogiczny dyrektora nad zajęciami dla dzieci cudzoziemców

Opis stanu faktycznego

3.1. Plany nadzoru pedagogicznego na lata szkolne objęte kontrolą zawierały m.in.: ewaluację wewnętrzną, harmonogram kontroli przestrzegania przepisów dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej, wspomaganie nauczycieli w realizacji ich zadań, procedury obserwacji zajęć, harmonogram obserwacji oraz zakres monitorowania i diagnozy. Plany nadzoru pedagogicznego uwzględniały wnioski i rekomendacje wynikające z realizacji planów w latach wcześniejszych, w których wskazywano m.in.: potrzebę indywidualizowania pracy z uczniami o różnych potrzebach, indywidualizowania zadań i różnicowania ich pod względem

trudności, wspieranie uczniów na różne sposoby. Ponadto w planie nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2022/2023 w ramach realizacji kierunków polityki oświatowej (zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Edukacji Narodowej z 8 lipca 2022 r.) wskazano doskonalenie kompetencji nauczycieli do pracy z uczniami przybyłymi z zagranicy, w szczególności z Ukrainy. Zaplanowano szkolenie Rady Pedagogicznej „Uczeń z Ukrainy – uczeń uchodźca”. W ramach zewnętrznych form doskonalenia zawodowego nauczyciele mieli brać udział w studiach podyplomowych: Uczenie języka polskiego jako obcego, praca z uczniami z doświadczeniem migracji, ocenianie kształtujące – metoda Carla Orffa.

W planach nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 dyrektor Szkoły zaplanował obserwacje lekcji m.in. w oddziałach, do których uczęszczali uczniowie cudzoziemcy. Przedmiotem obserwacji miała być m.in. aktywność, poziom wiedzy, umiejętności i postawy uczniów w procesie nauczania i uczenia się (w tym również sposoby oceniania osiągnięć edukacyjnych) oraz indywidualizacja nauczania (stosowanie przez nauczycieli metod i form pracy dostosowanych do indywidualnych możliwości i potrzeb uczniów).

W ramach nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2020/2021 Dyrektor przeprowadził 29 obserwacji zajęć lekcyjnych, w tym w oddziałach, do których uczęszczali uczniowie cudzoziemcy. W roku szkolnym 2021/2022 przeprowadzonych zostało 17 obserwacji, a w I semestrze roku szkolnego 2022/2023 – 13 obserwacji. Ponadto w ramach nadzoru pedagogicznego prowadzone były kontrole wewnętrzne przestrzegania przepisów prawa przez nauczycieli.

Wicedyrektor Szkoły wyjaśniła, że w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego, w tym obserwacji zajęć, dyrektor oraz wicedyrektor dokonując oceny pracy nauczyciela i przebiegu procesu edukacyjnego szczególną uwagę zwracają na indywidualizację procesu nauczania (objęcie uczniów pomocą przy realizacji podstawy programowej w czasie zajęć, w tym uczniów obcokrajowców).

(akta kontroli, str. 467-471, 527-532)

3.2. W kontrolowanym okresie Małopolskie Kuratorium Oświaty przeprowadziło w Szkole jedną kontrolę, która nie dotyczyła bezpośrednio zagadnień kształcenia dzieci cudzoziemców, lecz zgodności z przepisami prawa oraz zwiększenia dostępności i jakości wsparcia udzielanego uczniom przez nauczycieli specjalistów, w tym pedagogów specjalnych. Zaleceniem pokontrolnym było zatrudnienie nauczycieli psychologów w wymiarze określonym w art. 42d ust. 11 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela.

(akta kontroli, str. 549-552, 736-741)

3.3. Na lata szkolne 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 opracowano w Szkole programy wychowawczo- profilaktyczne.

W roku szkolnym 2020/2021 wprowadzono do programu profilaktyczno-wychowawczego zmiany wynikające z epidemii COVID dotyczące działań skierowanych do wszystkich uczniów Szkoły.

Do programu profilaktyczno-wychowawczego na rok szkolny 2021/2022 wprowadzono 22 marca 2022 r. aneks w zakresie działań skierowanych do uczniów pochodzących z Ukrainy. Dotyczył on w szczególności:

- kształtowania pozytywnych postaw i tolerancji polskich uczniów wobec cudzoziemskich, wspierania uczniów ukraińskich mających traumę związaną z wojną, zachęcania uczniów z Ukrainy do integracji z nowym środowiskiem;
- włączania chętnych polskich uczniów do pomocy cudzoziemcom w nauce, umożliwienia udziału cudzoziemcom w dodatkowych lekcjach języka polskiego;
- organizowania zbiórki darów na rzecz rodzin z Ukrainy, ciepłego posiłku w szkole;

- diagnozowania potrzeb i możliwości uczniów z Ukrainy, przygotowania materiałów dydaktycznych, otoczenia opieką psychologiczno-pedagogiczną ucznia i jego rodziny.

Ze sprawozdania z realizacji programu profilaktyczno-wychowawczego na rok szkolny 2021/2022 wynikało m.in., że realizowano założone w programie działania skierowane do uczniów z Ukrainy. Ponadto w marcu 2022 r. odbyło się spotkanie integracyjne uczniów pochodzących z Ukrainy: tych, którzy od dawna uczęszczali do Szkoły, jak i tych, którzy przybyli do Polski w wyniku wybuchu wojny w Ukrainie.

W programie profilaktyczno-wychowawczym na rok szkolny 2022/2023 w ramach wskazanego przez MEN priorytetu – Doskonalenie kompetencji nauczycieli do pracy z uczniami przybyłymi z zagranicy, w szczególności z Ukrainy, adekwatnie do zaistniałych potrzeb oraz kompetencji nauczycieli nowych przedmiotów wprowadzonych do podstawy programowej założono m.in.:

- rozpoznanie środowiska uczniów oraz otoczenie opieką uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, z problemami zdrowotnymi, uchodźców z Ukrainy oraz wymagających wsparcia,
- organizację różnych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej po dokonaniu diagnozy potrzeb, analizie dokumentacji uczniów,
- udział nauczycieli w szkoleniach dotyczących pracy z osobami dotkniętymi wydarzeniami traumatycznymi,
- przeprowadzenie wśród uczniów przybyłych z zagranicy testów diagnostycznych w celu zakwalifikowania ich do odpowiednich form pomocy i grup językowych,
- udział członków zespołu w różnorodnych formach doskonalenia zawodowego.

W programie wskazano również szereg działań skierowanych do wszystkich uczniów pochodzących z Ukrainy:

- realizację zajęć integracyjnych w klasach, zajęć poświęconych tolerancji i wrażliwości na potrzeby drugiego człowieka, wystawy i gazetki o innych krajach i narodowościach,
- stwarzanie sytuacji propagujących kulturę naszego regionu dla uczniów z Ukrainy,
- poruszanie tematyki szacunku, tolerancji podczas lekcji wychowawczych, promowanie pomocy koleżeńskiej wśród rówieśników, organizację dnia integracji uczniów ukraińskich, udział w akcjach charytatywnych i wolontariacie na rzecz uchodźców z Ukrainy,
- popularyzację wiedzy o różnicach kulturowych,
- uczenie empatii, tolerancji i szacunku dla odmiennego systemu wartości, monitorowanie relacji rówieśniczych w zespole klasowym, zapobieganie wykluczeniu, udział w akcjach charytatywnych,
- monitorowanie funkcjonowania uczniów z Ukrainy, wskazywanie im sposobów radzenia sobie w trudnej psychologicznie sytuacji (obciążenia, strachu), obserwacja pod kątem form udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, informowanie o urzędach i instytucjach, do których można się zwrócić o pomoc.

(akta kontroli, str. 467-471, 678-734, 740-742)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie nadzór pedagogiczny Dyrektora nad zajęciami dla dzieci cudzoziemców. Dyrektor w okresie kontrolowanym przeprowadzał obserwacje zajęć, w tym w oddziałach, do których uczęszczali uczniowie cudzoziemcy. W związku z napływem dużej liczby uczniów z Ukrainy wprowadzone zostały do programu profilaktyczno-wychowawczego na rok szkolny 2021/2022 stosowne zmiany w zakresie działań skierowanych do tych uczniów.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Prowadzenie dla uczniów przybywających z zagranicy, którzy nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, dodatkowych zajęć lekcyjnych z języka polskiego w wymiarze nie niższym niż 2 godziny lekcyjne tygodniowo.
2. Prowadzenie dla uczniów z Ukrainy (przybyłych w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa) dodatkowych zajęć lekcyjnych z języka polskiego w wymiarze nie niższym niż 6 godzin lekcyjnych tygodniowo.
3. Przekazywanie zmian w arkuszu organizacji szkoły do zatwierdzenia przez organ prowadzący szkołę.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków,   czerwca 2023 r.

Kontroler
Anna Stochel-Łukasińska
główny specjalista kontroli
państwowej